

RECENZIE

Martina Fasnerová: *Prvopočítační čtení a psaní*. Praha: Grada, 2018. 282 s. ISBN 978-80-271-0289-1.

Odborná literatúra k téme elementárneho čítania a písania je pre učiteľov veľmi užitočná. Monografia M. Fasnerovej (2018) ponúka komplexný pohľad na spomínanú problematiku podrobnou analýzou historického kontextu, ale aj príkladmi z praxe a realizovaným výskumom. Nedostatok literatúry so súhrnným pohľadom na problematiku vyzdvihuje prínos predkladanej monografie pre teóriu a prax. Potreby spoločnosti sa menia, čo sa odzrkadľuje aj v školskom systéme. Slovensko je jednou z krajín, ktorá ponúka možnosť vyučovať neviazané písmo Comenia Script ako alternatívu k rokmi zaužívanému viazanému písmu. Práve tomuto typu písma autorka venuje značnú pozornosť a obrázkový materiál.

Autorka vo svojej monografii neopomenula ani rezonujúcu tému čitateľskej gramotnosti. Vzniku monografie predchádzala dlhoročná pedagogická prax autorky a jej výskumné zistenia, ktoré sú obsiahnuté v texte.

Kniha hneď v úvode obsahuje vymedzenie základných pojmov a v závere poskytuje register pre lepšiu orientáciu. Obsah je zmysluplne rozčlenený na jedenásť koherentných kapitol. Kniha je vhodným učebným materiálom pre študentov primárneho stupňa vzdelávania, keďže obsahuje historický prierez týkajúci sa pohľadu na písmo, ale aj metódy vo vyučovaní čítania a písania kedysi a dnes, no autorka nezabúda ani na pohľad alternatívny. Niektoré metódy sú dopĺňané aj didaktickými hrami, čo je najmä pre začínajúcich učiteľov prínosné.

Publikácia ponúka prehľad kvantitatívnych i kvalitatívnych znakov viazaného písma a problematiku veľkej a malej abecedy Comenia Script. Proces osvojovania si čítania a písania je pre žiakov náročný, preto je pre pedagógov nesmierne dôležité mať prehľad v psychologických procesoch, na ktoré autorka nezabudla. V siedmej kapitole ponúka súdržný text o procese nácviku čítania a písania, prehľad teórií, ale aj informácie o pripravenosti na školu, ktorá zohráva významnú rolu pri vstupe do školy.

Ôsma a deviata kapitola sa týka práce so žiakmi navštevujúcimi prípravnú triedu, kde výučba prebieha v súlade s individuálnym vzdelávacím plánom. Väčšiu pozornosť by som venovala desiatej kapitole, týkajúcej sa čitateľskej gramotnosti a jej rozvoju, v ktorej sa autorka opiera o významné zdroje (napr. J. Doležalová, J. Průcha, E. Walterová, J. Mareš, J. Straková, P. Gavora, O. Zápotočná, V. Nejvarová, M. Rabušicová a ďalší). Kapitola ponúka nielen vymedzenie pojmov ako čitateľská gramotnosť, čitateľ, čítanie, ale aj vývojové etapy čitateľskej gramotnosti, ktoré by mal poznať každý pedagóg, a iné.

Autorka ďalej ponúka široké spektrum podporných metód v uvádzanej oblasti. Každéj z metód venuje značnú pozornosť a objasňuje jej podstatu. Niektoré z metód je potrebné modifikovať vzhľadom na nízky vek cieľovej skupiny. Posledná kapitola prezentuje výsledky výskumu Pedagogickej fakulty Univerzity Palackého z roku 2016 s cieľom zistiť, do akej miery sa zmenil postoj pedagógov k podpore čítania v materskej škole aj na prvom stupni základnej školy.

Ako autorka uvádza, cieľom publikácie je predložiť problematiku didaktiky čítania a písania v dnešnej dobe, ale aj spôsoby, ako naučiť žiaka čítať a písať. Tento cieľ bol rozhodne splnený prezentáciou súhrnných poznatkov v oblasti elementárneho čítania a písania. Logické členenie kapitol na podkapitoly zabezpečuje ľahkú orientáciu čitateľa v texte. Veľkým plusom je obrázkový materiál, ktorý text dopĺňa a ponúka celistvý obraz o problematike. Vyzdvihujem záver každej kapitoly, ktorý obsahuje stručné zhrnutie smerom k pedagogickej praxi. Za slabšiu stránku považujem stručne charakterizovanú metódu splyvavého čítania Sfumato, ktorej by sa malo venovať viacej pozornosti.

Metodika písania ľavou rukou je ochudobnená nielen o obrázkovú prílohu držania pera, ale aj o popis naklonenia zošita pri písaní. Možno by bolo vhodné v krátkosti spomenúť aj rozdielne názory autorov na polohu zošita, prípadne vlastnú skúsenosť autorky. Monografia by mohla obsahovať otázky, ktoré by viedli čitateľa k zamýšľaniu sa nad obsahom či k aplikácii získaných informácií do praxe. Odbornej publikácii by mali venovať pozornosť najmä študenti pedagogických fakúlt a učitelia primárneho stupňa vzdelávania. Prínosná môže byť aj pre rodičov a všetkých, ktorí sa zaujímajú o predkladanú problematiku. Publikácia je koncipovaná rečou akademicko-didaktickou, čo súvisí s odbornosťou a záujmom o danú problematiku.

Mgr. Patrícia Tomečková
externá doktorandka Pedagogickej fakulty v Prešove
ZŠ Staničná 13, Košice
patriciaonof2@gmail.com